

שקלא וטריא

סכום על דף היומי

קידושין יא

לעילוי נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
תנצבה.

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
(משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

ובן בג בג: סימפון בעבדים לית ליה - א"כ אין להוכיח, ומדוע?

אי מומין שבגלוי - הוא הא קא חזי ליה וסבר וקביל.

אי משום מומין שבסתר - למלאכה קא בעי ליה לא איכפת ליה.

נמצא גב או קוביוסטוס: הגיעו הרי הוא שלו שסתם עבד גב הוא.

מאי אמרת לסטים מזויין או נכתב למלכות הנהו קלא אית להו וסבר וקביל.

מכדי בין למר סמפון ובין למר עולא לא אכלה מאי בינייהו:

1. מביקבל עליו האת המומין - אין בזה משום סימפון ויש בהם משום שמא תשקה.

2. מסר והלך: מסר האב לשלוחי הבעל או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל

ועודה בדרך - יש בזה משום סמפון ואין בזה משום שמא תשקה.

[משנה] בכסף ב"ש אומרים בדנר - טעמו

בסוגיא זו יבואר ארבעה טעמים מדוע מצריך ב"ש שתהא דינר. שני טעמים כאן, ועוד
שני טעמים בהמשך הסוגיא.

מאי טעמיהו דב"ש?

א. רבי זירא שכן אשה מקפדת על עצמה^מ ואין מתקדשת בפחות מדינר.

(קושיא) אלא מעתה כגון בנתיה דר' ינאי דקפדן אנפשייהו ולא מקדשי בפחות

מתרקבא שלושה קבים דינרי הכי נמי דאי פשטה ידה וקבלה חד זוזא מאחר, הכי

נמי דלא הוו קדושין?

(תירוץ) פשטה ידה וקבלה לא קאמינא.

כי קאמינא דקדשה בליליא אי נמי דשויה שליח לקבל קידושה ולא נמלך בה כמה,

שסתם הוי תרקב.

ב. רב יוסף: כדבר יהודה אמר רב אסי דאמר רב יהודה אמר רב אסי כל כסף

האמור בתורה כסף צורי ושל דבריהם כסף מדינה (1/8) של צורי.

[עד כאן דף יא עמוד א]

כסף האמור בתורה ושל דבריהם - באיזה כסף מדובר

גופא אמר רב יהודה אמר רב אסי כל כסף האמור בתורה כסף צורי ושל דבריהם

כסף מדינה: וכללא הוא.

מודה מקצת הטענה:

הרי טענה דכתיב כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור ותנן שבועת הדיינין

הטענה שתי כסף, ו"א שהטענה עצמה בערך זה, ו"א ערך הכפירה, וההודאה שוה

פרוטה.

אלמא אפילו שכתוב 'כסף' אחד, מצריך שנים, שכסף לאו דווקא ומסרו הדבר לחכמים

להחליט איזה שיעור.^מ

(תירוץ) התם דומיא דכלים: מה כלים שנים אף כסף שנים. ועוד לימוד: ומה כסף

דבר חשוב אף כלים דבר חשוב ששווי שתי כסף.

מעשר שני: דכתיב וצרת הכסף בידך - ותנן לגבי מי שהיו לו פירות מעשר וחילל בפרוטות

של נחושת, ומחמת משוי הדרך רוצה להחליפם בסלעי כסף: הפורט בכל סלע ממעות

מעשר שני כסף - אלמא אפשר לחלל את הפירות לפרוטות, למרות שכתוב כסף בתורה.

^מ תוספות ד"ה קבל מסר והלך. פ"ה קבל או מסר או הלך כלומר מסר האב לשלוחי הבעל או
שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל וקשה דמשמע הכא דבמסר לשלוחי הבעל חיישין לסימפון
ובפרק נערה שנתפתתה (כתובות מח): אמר רב מסירתה לכל אף לתרומה משמע דמשום
סימפון ליכא למיחש לכך נראה לפרש דמסר והלך חדא מילתא היא וה"פ מסר האב לשלוחי
הבעל והלך גם הוא עמם והלך חיישין לסימפון דאז לא בדקין לה עד שתהא בביתו אבל
מסירה דהתם מיירי כשלא הלך עמם דאז בדק לה מיד:

^מ תוספות ד"ה שכן אשה מקפדת על עצמה וכו'. קס"ד דר' זירא אפילו פשטה ידה וקבלה
קאמר דאינה מקודשת הואיל ורגילה להקפיד על דינר משום דכתיב כסף בקרא ולגבי דידה לא
חשיב כסף אלא דבר שרגילה בו להקפיד ומש"ה (קפד) בנתיה דרבי ינאי שרגילות להקפיד
על תרקבא דדינרי הכי נמי לא יתקדשו בדנר אפילו פשטה ידה וקבלה פחות מתרקבא לא
יחשב כסף לגבייהו ואין זו סברא ומשני פשטה ידה לא קאמינא דאפילו בפרוטה היתה
מתקדשת דכסף קרינא ביה כי קאמינא דקידשה בליליא אי נמי דשויה שליח ובהכי הוי פלוגתא
דב"ש וב"ה דמתני' ופירש הקונטרס דבנתיה דרבי ינאי היכא דשוו שליח לא הוו קדושין אלא
דוקא בתרקבא דדינרי וקשה דא"כ נתת דברך לשיעורין כיון דאזלינן בתר כל אחת ואחת לפי
דעתה... ונראה דהכי פריך אלמא מעתה כגון בנתיה דרבי ינאי וכו' וכי תימא הכי נמי דלא
מתקדשי בפחות מתרקבא דדינרי א"כ נתת דברך לשיעורין... ומשני פשטה ידה לא קאמינא

ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

(תירוץ) הכסף ריבה - כתוב שלוש פעמים כסף בפרשה.

הקדש: הקדיש שדחו.

דכתיב ויסף חמשית כסף ערךך וקם לו - ואמר שמואל הקדש שוה מנה שחיללו

על שוה פרוטה, שאינו כסף, מחולל - שסובר שכשם שאין הונאה להקדש ('איש את אחיו')

ה"ה שאין בו ביטול מקח.

(תירוץ) התם נמי כסף כסף יליף ממעשר כלומר דגמר מפדיון מעשר, שהבאנו לעיל שיש

ריבוי. ועוד שכאן כספים יתירה כתיב.

קידושי אשה:

דכתיב כי יקח איש אשה ובעלה וגמר קיחה קיחה משדה עפרון - ותנן בית הלל

אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה. נימא רב אסי דאמר כבית שמאי?

הגמרא חוזרת בה מההבנה הראשונה בכלל של רב יהודה אמר רב אסי ואומרת שלא

כל כסף שבתורה היינו צורי אלא:

(תירוץ) אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה אמר רב אסי כל כסף קצוב

ר"ל שנאמר בו סכום, כגון נ' של קנס, ל' של עבד, ק' של מוציא שם רע, האמור בתורה כסף

צורי ושל דבריהם כסף מדינה. ולכן כסף קידושין אינו קצוב.

(קושיא) מאי קמ"ל תנינא חמש סלעים של בן, שלשים של עבד, חמשים של

אונס, ושל מפתה מאה של מוציא שם רע כולם בשקל הקודש שיש כ"ה שקלים

במנה צורי.

(תירוץ) ושל דבריהם כסף מדינה איצטריכא ליה דלא תנן כמה זה. היכן מצינו כסף

של דבריהם: דתניא התוקע לחבירו באזנו נותן לו סלע דמי בושתו - ולא תימא מאי

סלע ארבע זוזי סלע צורי אלא מאי סלע פלגא דזוזא שהוא סלע מדינה דעבידי אינשי

דקרו לפלגא דזוזא איסתירא.

טעמים נוספים לשיטת ב"ש

להבנת ביאורו של ריש לקיש נקדים הקדמה קצרה. כתוב בתורה לגבי אמה עבריה:
וְכִי־יִמְכַר אִישׁ אֶת־בְּתוּלָתוֹ לֹא־מִמֶּנּוּ לֹא־תֵצֵא הַעֲבָדִים: אִם־רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר־לֹא
[לו] יַעֲדָה וְהַפְדָּה לָעַם נִכְרִי לֹא־יִמָּשֶׁל לְמִכְרָהּ בְּבִגְדוֹ בָּהּ. סוגיא זו נוגעת בשתי נקודות:
(1) היעוד - שהאדון יכול לקדשה ע"י כסף המכירה שקיבל מאביה. (2) כתוב 'הפדה'
ולא נפדית שהאדון מסייע לה לפדות את עצמה, ר"ל שהם מחשבים לפי ערך המכירה
לשש שנים, ומשלמת באופן יחסי את השנים הנותרים לה לעבוד. ומכאן לומדים גם
לעבד עברי.

ג. רבי שמעון בן לקיש אומר טעמיהו דבית שמאי כדחזקיה דאמר חזקיה אמר

קרא והפדה מלמד שמגרעת מפדיונה ויוצאה ומוכיח:

אי אמרת בשלמא דיהב לה דינר היינו דמגרעה ואזלה עד פרוטה אלא אי אמרת

דיהב לה פרוטה מפרוטה מי מגרעה?

(קושיא) ודלמא ה"ק רחמנא היכא דיהב לה דינר תיגרע עד פרוטה, היכא דיהב

לה פרוטה לא תיגרע כלל?

(תירוץ) לא ס"ד דומיא דיעוד: מה ייעוד אע"ג דאי בעי מייעד ואי בעי לא מייעד

מ"מ אם אין לו את האפשרות ליעד אינה מכירה, ה"ה לגבי גרעון כסף. וקידושי אשה לב"ש

נפקא להו מאמה העבריה מה אמה העבריה בפרוטה לא מקניא אף אשה

בפרוטה לא מיקדשא. ואין לומר חצי דינר, שתי פרוטות - כיון דאפיקתיה מפרוטה

אוקמה אדינר.

[עד כאן דף יא עמוד ב]

דגלתה בדעתה דאינה מקפדת ומתקדשת אפי' בשוה פרוטה כי קאמינא דקידשה בליליא אי
נמי דשויה שליח דאז כולן שוות דפחות מדינר אינה מתקדשת ואז אינן יוצאות מכלל שאר
נשים דהן יודעות שלא יתנו לשליח אלא כמו לשאר נשים:

^מ תוספות ד"ה והרי טענה וכו'. פ"ה מדקתני שתי כסף ש"מ קרא לאו דוקא קאמר כסף אלא
אממונא בעלמא קפיד וכיון שלא פירש כמה לא מסרו אלא לחכמים ולא קים להו לאשבועה
בבציר מהכי דאי קרא כסף דוקא קאמר נהי דמעיה היא מטבע הפחותה שבצורי מיהו שנים
מנא להו מחשבו אף כסף שנים ומה כסף דבר חשוב אף כלים דבר חשוב כלומר
שהיו שוין שתי כסף ולאפוקי ממ"ד טענו שני מחטין חייב בהודאת אחת מהן לכן יצאו כלים
למשוהו כלומר שיתחייב עליהן בכל שהוא ורבותינו מפרשים שהדינר הוי מטבע הפחות
שבצורי ופריך מדקתני שתי כסף שהם מעות ולא קתני שני דהוי משמע שני דינרי ותירץ מה
כסף האמור בתורה הוא דינר היכי אתיאי הך היקישא ומפיק לה הא כי אתא היקישא לאשמועין
מה כלים שנים אף כסף שנים הוא דאתא ועוד מאי קאמר מה כלים דבר חשוב וכי מחט דבר
חשוב הוא והא אמר לכך יצאו כלים למשוהו אלמא לא חשיבי מחטין ועוד בהדיא אמר התם
איכא מה כסף דבר חשוב אף כלים דבר חשוב וכסף כי אתא להך דרשה אתא עכ"ל